

• AMI AZ ÉLETRAJZOMBÓL KIMARADT •

„Pogány Margit apatini születésű zombori lakos, 85 éves nyugalmazott tanárnő, van 3 fia és 3 unokája. Iskolai munkája mellett is rajzolt, festett, kiállított, kórusokban énekelt, színjászott, rendezett, írt. Eleinte pedagógiai témákat, később elbeszéléseket, újabban főleg honismereti tanulmányokat dolgoz föl magyar, szerb és német nyelven. Nyomtatásban több mint 200 szövege jelent meg. Hangjátékot most írt először.”

– Ez nem elég – mondta a szerkesztő.

– Máris írom – mondtam én.

1928 farsang vasárnapján születtem Apatinban, a Jugoszláv Királyság legnépesebb német községében. Német iskolába jártam. Utána a helybeli Nikola Tesla Polgári Iskola német nyelvű tagozatán tanultam az 1941-es húsvét előtti bombázásig, utána a magyar nyelvű tagozatban fejeztem be a polgárit.

Bátyám, István és húgom, Gizella szintén a polgárit fejezték be, Adél (jóval fiatalabb) a háború után fejezte be a hétéves progimnáziumot. Bátyám és én pedagógusok lettünk, húgaim banktisztviselők, mint apánk. Bátyám matematikatanár lett, én a szabadkai magyar tanítóképző után elvégeztem az újvidéki főiskolán a technikai-művészeti szakot 1950-ben. Már 1947-től tanítottam a temerini alsó fokú gimnáziumban, majd Apatinban az „első osmoletkában”, főleg szerb nyelven (magyarul is): képzőművészeti nevelést, háztartást, szükség esetén orosz, illetve német nyelvet. Énekkarban énekeltem, a magyar színtársulatban szerepeltem, rajzcsoporthoz szerveztem Udvari Rudi bácsi templomfestő segítségével (1951), férjhez mentem (1952). Férjem Pogány Károly, az apatini magyar iskola igazgatója volt, utána a zombori tanítóképző, majd a gimnázium technikatanára lett. Amikor már három kisfiam volt (Tibor, Zoltán és Imre), abbahagytam a tanítást, és otthon maradtam velük négy évig. 1965-ben lakást vásároltunk Zomborban, és átköltöztünk. Megpályáztam a Testvériség–egység Általános Iskola pályázatát: rajztanár szakvizsgával szerb és magyar nyelvtudással. Elutasítottak. Akit fölvettek, annak nem volt sem diplomája, sem szakvizsgája, sem magyar nyelvtudása, nekem igen. Taníthatok matematikát, ha akarok, mondták az igazgatók. Én pedig akartam. A három igazgató közül csak a legidősebb kért meg arra, hogy bocsássam meg nekik, és

ne jelentsem fel őket. Élveztem a matematikatanítást, a tanfelügyelő dicséretét, a tanulók eredményeit. Idővel már a képzőművészetet is taníthattam. A Vajdasági Képzőművészeti Pedagógusok Egyesülete egyik vezető tagja lettem, pedagógiai tanulmányaimat jutalmazták, nyugdíjba vonulásom előtt kitüntettek Jugoszlávia legmagasabb szakmai elismerésével (Zasluzni likovni pedagog Jugoslavije). Időközben részt vettem az egyesület tanulmányútajain: szerbiai kolostorok, Kairó, Párizs, Velence, Moszkva–Jereván–Tbiliszi–Szamarkand–Buhara.

Iskolámban vezettem rajzcsoporthoz, színjátszó csoportot, vendégszerepeltünk. Nyugdíjaztatásom után is rendeztem színielőadásokat a zombori Magyar Polgári Kaszinóban. 1981-ben nyugdíjba mentem férjemmel egy időben. Fiaim egyetemisták voltak. Tagja lettem a nevezetes Somborsko pevačko društvo vegyes kórusának, és a zombori amatőr festők csoportjának. Sokat tartózkodtunk Apatinban, a Dunán, a férjem horgászott, én festettem. Többször kiállítottam képeimet mind az apatini, mind a zombori festőkkel. Amikor a zomboriak csoportját vezettem, akkor szerveztük meg 1983-ban az első festőtáborot Zomborban. Közben Apatinban készítettünk magunknak lakást nagyszüleim hajdani házában. Férjem elkezdte és megírta az apatini iskolák és a községbeli óvodák történetét. Párhuzamosan én is kezdtem írni a magyar lapok tudósítójaként, de honismereti cikkeket és elbeszéléseket az apatini *Glas komune* részére is.

1990-ig még többet tartózkodtam Zomborban, mint Apatinban, mert itt az árván maradt tizennégy éves unokahúgomat gondoztam, amíg le nem érettségizett. Tagja lettem az apatini városi énekkarnak, azután aktív voltam az apatini Berencz Ádám német és az Ábrahám Pál magyar egyesületben. Férjemmel együtt írtunk az újvidéki PČESA kiadványaiba is honismereti témákról, de az én írásaimból közölt a zombori *Dometi*, a szabadkai *Üzenet* és *Bácsország*, az apatini *Ister*, a budapesti *Neue Zeitung* és a németországi *Apatiner Heimatblätter* is. 2003-ban megalakítottam Apatinban egy háromszólamú női kórust, és Schubert *Német miséjét* (Deutsche Messe) előadtuk Apatinban, Zomborban és Hódságon. Ebben az évben rövid betegség után férjem meghalt.

Nekem nemcsak három fiam, hanem három unokám is van. Valamikor annak örültem, hogy gyerekeim iskolán kívül is aktívak, sporttal foglalkoztak, színpadon szerepeltek. Most unokáim ebből kimaradtak.

•

Ezért elhatároztam, hogy gyerekszínjászó csoportot szervezek Zomborban unokáim korosztályának. Két éven át beutaztam Apatinból, hogy foglakozhassak velük, és felléphessünk. Végül eladtam apatini házamat, és beköltöztem Zomborba. Folytattuk az előadások szervezését, vidéken is fölléptünk, a bácsfeketehegyi gyermekszínjászó találkozókön is szerepeltünk sikerrel. Újabb, fiatalabb szereplőket nem kerestem, hanem átírtam ötleteimet színjátékról hangjátékká. Így lett az Újvidéki Rádió sikerdarabja a *Farkas, Piroska és a többiek*, mely már angol fordításban is megvan, és bemutatkozott az Újvidéki Rádiót képviselve Pozsonyban, a nemzetközi ifjúsági rádiódrama fesztiválon.

Könyvem szövegei nagyrészt a *Dunatáj* szerkesztőségének kérésére íródtak, és annak hasábjain jelentek meg 2009 és 2010 folyamán.

Hála Istennek még számítanak részvételemre a női kórusban, az amatőr festők csoportjában, a német egyesületben, újabban a szerb nőegyletben, és újabb szövegem, a *Csipkerózszi száz éve* is bemutatásra készül az Újvidéki Rádióban. Itthon elvégzem háztartásom munkáit a bevásárlástól a fahasogatásig, és örülök unokáim sikereinek.

Zombor, 2012. november

Pogány Margit

•

•

•